

طراحی و اعتبار یابی مقیاس اندازه‌گیری مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه

Design And Validation of Scale Measurement of Couple Problems in Abandoned Couples

مهسا دانش^۱، علی محمد نظری^{۲*}، علی جهانگیری^۳

Abstract

The importance of the institution of the family is felt in the individual and social life of man. The purpose of this study is to construct and validate a questionnaire to assess couple problems in divorced couples under the auspices of the Relief Committee. For this purpose, first, using a phenomenological approach, the in-depth experiments of the participants' mental experiences were examined and the content of the indicators of couple problems was identified from the content of the interviews and finally a questionnaire was designed based on these indicators. Then, the measurement model for structural validity was presented and also divergent validity was examined. Then, using the least partial approach, the relationship between the research variables and the main research model was determined. The raw data obtained from the statistical population were analyzed using appropriate statistical techniques and Smart PLS and SPSS.22 software and analyzed in the form of information. To measure the significance of relationships, t-statistic has been calculated with bootstrapping technique and its results show that the severity of the effect of couple problems in abandoned couples with economic factors equal to 0.69, with psychological factors equal to 0.85, with socio-cultural factors is equal to 0.83 and with religious factors is equal to 0.70. The results of the model show that the categories defined in the model obtained from the qualitative section were significant and the variables considered in each section also had a significant effect.

Keywords: marital problems, couples, separation, validity.

چکیده

ازدواج را می‌توان به عنوان یکی از مراحل رشد انسان‌ها در نظر گرفت و تغییرات تکنولوژی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی در تغییر کارکرد اولیه ازدواج نقش اساسی دارد. هدف این پژوهش ساخت و اعتباریابی پرسشنامه سنجش مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه تحت پوشش کمیته امداد است. در مرحله نخست از فحوای مصاحبه‌های انجام شده شاخص‌های مشکلات زوجی شناسایی، ترجمه و با مراجعه به نخبگان اصلاحات لازم صورت گرفت و مدل اولیه ابزار طراحی شد. این مدل بطور آزمایشی روی نمونه ۳۲۸ نفره به دست آمده از فرمول کوکران اجرا و داده‌های خام حاصل از آن با استفاده از تکنیک‌های آماری مناسب و نرم‌افزار Smart PLS 2.0 و SPSS 22 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. پایایی انعکاسی از طریق دو معیار آلفای کرونباخ و پایایی مرکب، و روایی همگرا و روایی واگرا سنجیده شد. مدل ساختاری از طریق روابط بین متغیرهای مکنون ارزیابی و برای آزمون کلی کیفیت مدل از شاخص کلی برازش استفاده شد. رابطه متغیرهای مورد بررسی بر اساس یک ساختار علی با تکنیک حداقل مربعات جزئی آزمون شد و برای سنجش معناداری روابط نیز آماره t با تکنیک بوت استرپینگ استفاده شد. نتایج نشان می‌دهد شدت اثر مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه با عوامل اقتصادی برابر ۰/۶۹، با عوامل روانشناختی برابر ۰/۸۵، با عوامل فرهنگی-اجتماعی برابر ۰/۸۳ و با عوامل مذهبی برابر ۰/۷۰ می‌باشد. نتایج مدل نشان داد که مقوله‌های تعریف شده از بخش کیفی نیز معنادار و متغیرهای در نظر گرفته شده تاثیر معناداری داشته‌اند.

کلمات کلیدی: مشکلات زوجی، زوجین، متارکه، روایی.

۱ کاندیدای دکتری مشاوره، گروه مشاوره، واحد بجنورد، دانشگاه آزاد اسلامی، بجنورد، ایران.

Danesh.moshaver@gmail.com

۲ دانشیار، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران.
* (نویسنده مسئول)

Amnazari@yahoo.com

۳ استادیار، گروه روانشناسی و مشاوره، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

a15um@hotmail.com

مقدمه

خانواده در تمامی فرهنگ‌ها در قشر کم‌سواد و با سواد مفهومی آشنا است با این حال متخصصین تعاریف متفاوتی از خانواده را برحسب نیاز و تخصص‌شان ارائه داده‌اند. برخی خانواده را یک سازمان اجتماعی دانسته، بعضی روابط خویشاوندی و همخونی را اساس تشکیل خانواده تلقی کرده‌اند، عده‌ای دیگر عامل اقتصادی، و گروهی نیز عوامل روانی و جنسی را سبب پیدایش آن قلمداد کرده‌اند (بنی‌جمالی و همکاران، ۲۰۰۴). به هر صورت، همان‌گونه که از منابع دیگر هم برمی‌آید، منظور از «خانواده» در این گفتار، مجموعه‌ای از افرادی است که یکجا در کنار هم زندگی می‌کنند و معیار همزیستی و همبستگی آن‌ها دو چیز است: قرابت یا زوجیت (زاهد و همکاران، ۲۰۱۲). اهمیت نهاد خانواده در زندگی فردی و اجتماعی انسان محسوس است. هر دانشی در علوم دینی و انسانی به نوعی، خود را ملزم به بررسی علمی و فنی مسائل خانواده می‌داند و در حوزه تخصصی خود در چارچوب معینی از آن سخن می‌گوید. مفهوم و تعریف «خانواده» در علوم گوناگون چندان تفاوتی با هم ندارد، منتهی هر یک طبق نیاز خود، جنبه خاصی از آن را مورد توجه قرار می‌دهد. رضایت زناشویی یکی از عوامل مؤثر در ثبات خانواده‌ها و در عین حال بهداشت روانی همسران و فرزندان است. در روابط زناشویی عوامل متعددی باعث رضایت همسران از یکدیگر می‌شود. بزرگترین بخش از تحقیقاتی که درباره‌ی تأثیر عوامل محیطی بر ازدواج صورت گرفته به نقش عوامل اقتصادی و عوامل مرتبط با کاربرد رضایت زناشویی پرداخته‌اند (زارع و همکاران، ۲۰۱۵).

خانواده سیستم ارتباطی منحصر به فردی دارد که با روابط دوستی و روابط کاری متفاوت است و در همه‌ی جوامع روابط زوجی ارزش زیادی دارند که همین عامل باعث شده است که بیشتر از ۸۰ درصد از افراد طلاق گرفته دوباره ازدواج کنند (نظری و همکاران، ۲۰۱۴). پس ازدواج را می‌توان به عنوان یکی از مراحل رشد انسان‌ها در نظر گرفت. از طرفی ازدواج سبب پیدایش همکاری، همدردی، علاقه، مهربانی، بردباری و مسئولیت‌پذیری نسبت به خانواده خواهد بود و تغییرات تکنولوژی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی در تغییر کارکرد اولیه‌ی ازدواج که شامل عشق، محبت و صمیمیت، سازگاری و ناسازگاری بین زن و شوهر است، نقش اساسی داشته است (آدامسونز، ۲۰۱۵). در واقع سازگاری در زندگی زناشویی در بر دارنده عواملی همچون: رضایت زناشویی، همبستگی دونفری، توافق‌دramور و ابراز محبت است و سازگاری زناشویی فرایندی است که در طی آن هر دو عضو زوج به صورت انفرادی و یا با همکاری یکدیگر الگوهای رفتاریشان را برای رسیدن به حداکثر رضایت زناشویی در روابطشان، تغییر و اصلاح مینمایند و لازمه آن انطباق سلیقه‌ها، شناخت صفات شخصی، ایجاد قواعد رفتاری و شکل‌گیری الگوهای مرادده‌ای است. لذا زوجها در سالهای اولیه ازدواج به خاطر اینکه هنوز به همسازی متقابل به قدر کافی دست نیافته‌اند، ناسازگاری بیشتری را تجربه میکنند؛ به خصوص اگر زوجها در سنین پایین با هم ازدواج کرده باشند که از عوامل بروز طلاق است (احمد و رید، ۲۰۰۸). ناسازگاری در ازدواج و رابطه زناشویی از مهمترین عوامل بروز تنش، سردی روابط، گسیختگی انسجام، وحدت خانواده و در نتیجه ایجاد کانونی که نه تنها نمیتواند نیازهای عاطفی، روانی و امنیتی اعضای خود را برآورده سازد، بلکه باعث بروز آشفتگی روانی، ناراحتی‌ها و مشکلات روانی در اعضا شده و سلامت روانی آنها را به خطر

میاندازد. نداشتن تفاهم اخلاقی، عدم تمکین، بیکاری، مشکلات مالی و اقتصادی، اعتیاد، مداخله دیگران، اختلاف سطح سواد و اختلاف سنی از مهمترین عوامل اختلاف و مشکل ساز و ایجاد کننده ی تعارض برای زوجین است. در این میان نداشتن تفاهم اخلاقی با ۲۳/۷۶ درصد، بیکاری با ۱۷/۴۶ درصد و مشکلات مالی با ۱۶/۱۲ درصد در رأس عوامل قرار دارند (بالی و همکاران، ۲۰۱۰).

ازدواج و رابطه زناشویی منبع حمایت، صمیمیت و لذت انسان است. به نظر برخی متخصصان هر جا عدم توافق، تفاوت یا ناسازگاری بین همسران وجود داشته باشد تعارض به وجود می آید که با خطر فزاینده انواع اختلالات روانی از جمله افسردگی خصوصاً در زنان، سوء مصرف مواد خصوصاً در مردان، ناکارآمدی جنسی در هر دو جنس و مشکلات رفتاری رو به افزایش در فرزندان خصوصاً اختلالات رفتاری پسران ارتباط دارد (بورگ و گال، ۲۰۰۸). ساندرز، هالفورد و بهرنس^۱ (بودنمن و همکاران، ۲۰۰۷) تعارض را نارضایتی مهم و مداوم در رابطه توسط حداقل یکی از زوجین دانسته است، بطوریکه این موضوع بر کارکرد همسر موثر بوده و منجر به اختلافات دائمی گردد. از مهمترین معزلات زوجین مسائل مالی و اقتصاد خانواده است.

در پژوهش بنی جمالی و همکاران (۲۰۰۴) علل از هم پاشیدگی خانواده ها و نیز موفقیت ازدواج زوج های جوان را شامل موارد ذیل عنوان کردند: ۱- کمی سن جوانان به هنگام ازدواج، فقر اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، کم بودن سواد، پایین بودن سطح شغلی، دخالت بی مورد اطرافیان، پدیده طلاق والدین زوج های ناموفق، وابستگی مالی زوجین به والدین، همه از عوامل تهدید کننده زندگی مشترک زوجین جوان بودند؛ ۲- عدم همسویی زوجین در جهت مختلف موجب اختلاف زناشویی بین زوجین می شود؛ ۳- تشابه نظرات زوجین به عنوان عامل تداوم بخش زندگی مشترک شناخته شد؛ ۴- وجود بیماری های جسمی، روانی و اختلالات رفتاری اعلام نشده از سوی همسران و خانواده های آنها عامل سستی روابط بین زوجین تلقی شد. یکی از مراکز که زوجین را تحت پوشش قرار می دهد، کمیته امداد امام خمینی است. کمیته امداد امام خمینی (ره) به عنوان نهادی انقلابی و از نوع مؤسسات غیرانتفاعی و عام المنفعه است و تحت نظارت مقام معظم رهبری (ولایت فقیه) قرار دارد که با پیروزی انقلاب اسلامی و آغاز فعالیت مجدد بخشهای اداری، اقتصادی و فرهنگی کشور، لزوم حمایت از نیازمندان در صدر برنامه های نظام قرار گرفت. از اهداف این موسسه، بررسی و شناخت انواع محرومیت های مادی و معنوی نیازمندان و تامین نیازهای حمایتی، معیشتی، فرهنگی و ارتقای سطح زندگی آنها در د امکان و شناسایی افراد و خانواده های لازم الحمايه در شهر و روستا و عشایر و تامین شرایط و تسهیلات برای ازدواج و زوجین است. زوجین تحت پوشش کمیته ی امداد با انواع معضلات به خصوص درآستانه تشکیل خانواده، مواجه اند که از جمله ی آن عدم اشتغال و یا کم درآمدی است.

در این زمینه پژوهش ها نشان داده اند زنانی که تحت پوشش کمیته امداد هستند دارای مشکلاتی در شاخص های اجتماعی و اقتصادی هستند. به عنوان مثال، زاهد و خیری خامنه (۲۰۱۲) نشان دادند، نیازهای اقتصادی، نیازهای امنیتی، نیازهای جنسی و فرهنگی، تعداد فرزندان، میزان مستمری دریافتی از کمیته امداد، امکانات رفاهی، و تحصیلات زن با مشکلات زنان تحت پوشش کمیته امداد مرتبط است. همانطور که اشاره شد، مشکلات مالی می تواند پیش زمینه بروز مشکلات زناشویی باشد. مشکلات مالی- اقتصادی باعث کاهش رضایت زناشویی می شود. یافته های پژوهش ها دیگر حاکی از وجود رابطه

1. Sanders, Halford & Behrens

متغیرهای همسانی پایگاه اجتماعی-اقتصادی، همسانی سن در زمان ازدواج، همسانی مذهبی، همسانی تحصیلات و طول مدت ازدواج زوجین با میزان رضایت آن‌ها از زندگی زناشویی است (کامارونو، ۲۰۱۱). در واقع باید اشاره کرد که ارضای نیازهای فیزیولوژیکی (مسکن، خوراک، پوشاک)، معمولاً با پول امکان‌پذیر می‌شود. آن چه پول می‌تواند بخرد، ارضاکنده نیازهای فیزیولوژیکی است، نه خود پول و پول می‌تواند موجب ارضای نیازهای فیزیولوژیکی، ایمنی و حتی اجتماعی شود (چن، ۲۰۰۶). هم‌چنین، با توجه به نظریه مازلو می‌توان گفت رضایت افراد در گرو تأمین نیازهای مالی و مادی آن‌ها است. هم‌چنین ژائو و همکاران (۲۰۱۹)، به تأمین اقتصادی و کفایت اقتصادی به عنوان تعیین‌کننده اصلی در رضایت زناشویی و طلاق می‌نگرند. زوج‌هایی که به دنبال طلاق هستند، مشکلات و شکایات مالی را قویاً به عنوان مسئله‌ای عمده طرح می‌کنند (پارک و همکاران، ۲۰۱۶). در واقع به نظر می‌رسد که تأمین نیازهای اولیه بستگی به درآمد افراد و میزان پول دارد. بنابراین یکی از شاخص‌های اساسی که ممکن است باعث مشکل زناشویی در زوجین تحت پوشش کمیته امداد شود، مسائل مالی است. از آنجا که زوجین تحت پوشش کمیته امداد دارای مشکلات مالی و اقتصادی هستند، این احتمال وجود دارد که زوجین از طرفی دیگر دچار کاهش رضایت مندی زناشویی و کیفیت زندگی شوند و بالطبع آن اقدام به متارکه نمایند. بر همین اساس، در این پژوهش ما به دنبال ساخت و اعتباریابی پرسشنامه سنجش مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه تحت پوشش کمیته امداد می‌باشیم.

روش کار

هدف این پژوهش ساخت و اعتباریابی پرسشنامه سنجش مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه تحت پوشش کمیته امداد است. بر این اساس پژوهش به دو قسمت کیفی و کمی تقسیم شده است. بخش کیفی پژوهش در جست‌وجوی فهم تجربه ذهنی انسان‌هاست و با استفاده از یک رویکرد پدیدارشناسی، به بررسی عمیق تجربیات ذهنی مشارکت‌کنندگان پرداخته شد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه زوجین متارکه تحت پوشش کمیته امداد خراسان شمالی است. ۱۴ نفر از زوج‌های متارکه تحت پوشش کمیته امداد مورد بررسی قرار گرفته و مصاحبه‌ها گردآوری شده است. نتایج حاصل از مصاحبه‌ها در کنار مطالعه متون علمی قرار گرفت و شاخص‌های ذیل شناسایی شد (جدول شماره ۱):

جدول ۱- مقوله‌های شناسایی شده

مقوله	زیر معیارها
اقتصادی	نبود پشتوانه مالی، سیاست‌های حمایتی ضعیف دولت، بی‌ارزش شدن روزانه پول، وجود مشکلات دریافت تسهیلات، فقر و مشکلات مالی، بیکاری، پایین بودن میزان درآمد، تفاوت طبقاتی و سطح اقتصادی
روانشناختی و رفتار فردی	سستی و کاهش روابط زناشویی، عدم اعتماد به نفس، سوء ظن و بی‌اعتمادی، عدم تصمیم‌گیری عاقلانه و از روی احساس، استرس و نگرانی‌های روانی بیش از حد، عدم انگیزه و شوق زندگی مشترک، دیدگاه منفی و قضاوت نا عادلانه، افزایش انتظارات و توقع بیجا و سرکوفت، فقدان مهارت‌های زندگی، دعوا و پرخاشگری، جو بد و فشار روانی محیط زندگی، بی‌بند و باری، سو استفاده از مهریه، کوتاه‌نگری و عدم توجه به آینده و

پیشرفت، اعتیاد زوجین، تمام شدن تحمل و طاقت، عدم تعهد و مسئولیت‌پذیری در زندگی مشترک، بی‌وفایی و خیانت، عدم حمایت عاطفی و توجه همسر، کتک کاری و ضرب و شتم، بی‌ثباتی شخصیت و عدم توان تصمیم‌گیری، ناامیدی و افسردگی، خساست همسر	
ازدواج تحمیلی، عدم رضایت خانواده‌ها در ازدواج، عدم تعامل اجتماعی مناسب، مقایسه و چشم و هم‌چشمی، از بین رفتن قبح طلاق در جامعه، تفاوت‌های شخصیتی، ازدواج در سن کم، عدم حمایت از سوی خانواده‌های زوجین، دعوا و مشاجره، فقر فرهنگی و تربیت بد خانوادگی، ازدواج مجدد، تاثیر منفی رسانه و شبکه‌های اجتماعی، دوستان ناباب، نفوذ فرهنگی خارجی، ضعیف شدن ارزش‌های اخلاقی، دخالت خانواده و اطرافیان، اختلاف سطح تحصیلات، تفاوت سطح فرهنگی و دیدگاه و افکار، عدم شناخت کافی قبل از ازدواج	فرهنگی اجتماعی
تفاوت اعتقادات مذهبی، عدم پایبندی به اصول اخلاقی و مذهبی، بی‌اعتقادی و خدا نترسی، سستی اعتقادات مذهبی، عدم توکل بخدا، عدم اعتقاد به حلال یا حرام، مشکلات چند همسری	مذهبی

در بخش کمی با هدف طراحی ابزار، ابتدا شاخص‌های مشکلات زوجی شناسایی شده را ترجمه کرده و با مراجعه به نخبگان اصلاحات لازم صورت گرفت و سپس مدل اولیه ابزار طراحی شد. این مدل بطور آزمایشی روی نمونه‌ی ۳۲۸ نفره به دست آمده از فرمول کوکران، اجرا و داده‌های خام حاصل از آن با استفاده از تکنیک‌های آماری مناسب و نرم‌افزار Smart PLS 2.0 و SPSS 22 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. پایایی انعکاسی از طریق دو معیار آلفای کرونباخ و پایایی مرکب (CR) و روایی سازه‌های انعکاسی نیز از دو روش روایی همگرا و روایی واگرا سنجیده شد. مدل ساختاری از طریق روابط بین متغیرهای مکنون ارزیابی و برای آزمون کلی کیفیت مدل از شاخص کلی برازش (GOF) استفاده شد. رابطه متغیرهای مورد بررسی در هر یک از فرضیه‌ها بر اساس یک ساختار علی با تکنیک حداقل مربعات جزئی PLS آزمون شد و برای سنجش معناداری روابط نیز آماره t با تکنیک بوت استرپینگ استفاده شد.

یافته‌ها

از شاخص‌های آمار توصیفی برای بررسی ویژگی‌های دموگرافیک پاسخ‌دهندگان استفاده شده است. فراوانی پاسخ‌دهندگان بر اساس جنسیت، سن، میزان تحصیلات مورد بررسی قرار گرفته است. از نظر جنسیت، ۱۵۵ نفر یعنی ۴۷/۳٪ نمونه مرد و ۱۷۳ نفر یعنی ۵۲/۷٪ پاسخ‌دهندگان زن هستند. برای سهولت ارائه سن پاسخ‌دهندگان، آن‌ها در چهار گروه سنی دسته‌بندی کرده ایم. ۸۲ نفر یعنی ۲۵،۰٪ افراد کمتر از ۳۰ سال سن دارند. ۱۲۸ نفر یعنی ۳۹،۰٪ افراد بین ۳۰ تا ۴۰ سال سن دارند. ۹۱ نفر یعنی ۲۷،۷٪ افراد بین ۴۰ تا ۵۰ سال سن دارند و ۲۷ نفر یعنی ۸،۲٪ درصد افراد نیز بیشتر از ۵۰ سال دارند. ۸۸ نفر معادل ۲۶/۸٪ از پاسخ‌دهندگان مدرک بی‌سواد هستند. ۱۲۷ نفر معادل ۳۸/۷٪ از پاسخ‌دهندگان مدرک سیکل دارند. ۷۹ نفر معادل ۲۴/۱٪ از پاسخ‌دهندگان مدرک دیپلم دارند و ۳۴ نفر معادل ۱۰/۴٪ از پاسخ‌دهندگان دارای تحصیلات کاردانی هستند.

جدول ۲- آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیرها	تعداد	دامنه تغییرات	کمینه	بیشینه	میانگین	خطای استاندارد	انحراف معیار	واریانس
اقتصادی	۳۲۸	۳/۶۳	۱/۳۸	۵/۰۰	۳/۴۴	۰/۰۴	۰/۷۷	۰/۵۹
روانشناختی و رفتار فردی	۳۲۸	۳/۶۱	۱/۲۶	۴/۸۷	۳/۳۵	۰/۰۴	۰/۷۴	۰/۵۵
فرهنگی - اجتماعی	۳۲۸	۳/۳۷	۱/۵۸	۴/۹۵	۳/۴۶	۰/۰۴	۰/۷۴	۰/۵۶
مذهبی	۳۲۸	۳/۵۷	۱/۴۳	۵/۰۰	۳/۴۲	۰/۰۴	۰/۷۴	۰/۵۵
مشکلات زوجی	۳۲۸	۳/۰۷	۱/۵۱	۴/۵۸	۳/۴۱	۰/۰۳	۰/۶۰	۰/۳۶

بر اساس داده‌های مندرج در جدول ۲ مشخص است ۳۲۸ داده صحیح پیرامون متغیرهای تحقیق گردآوری شده است. میانگین نمرات متغیرها بین ۳/۳۵۶ تا ۳/۴۷۰ بوده است که در این میان شاخص اجتماعی - فرهنگی بیشترین میانگین را دارد. بیشترین میزان پراکندگی از لحاظ دامنه تغییرات مربوط به شاخص روانشناختی و رفتار فردی برابر ۳/۶۳ می باشد که نسبتاً زیاد است. از نظر شاخص انحراف معیار متغیر اقتصادی دارای بیشترین پراکندگی است.

برای بررسی نرمال بودن داده‌ها فرض صفر مبتنی بر این است که توزیع داده‌ها نرمال است. این آزمون در سطح خطای ۰/۰۵ آزمون می‌شود. اگر مقدار معناداری بزرگتر مساوی سطح خطای ۰/۰۵ بدست آید، دلیلی برای رد فرض صفر وجود نخواهد داشت. بنابراین توزیع داده‌ها نرمال خواهد بود. براساس نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنوف، مقدار معناداری تمام متغیرها کوچکتر از سطح خطای (۰/۰۵) بدست آمده است. بنابراین فرض صفر رد شده و توزیع داده‌ها نرمال نمی باشد. از ویژگی‌های نرم‌افزار اسمارت پی. ال. اس عدم حساسیت به پیش فرض نرمال بودن داده‌ها است لذا در چنین شرایطی، بهترین نرم افزار معادلات ساختاری برای اجرای مدل می باشد.

متغیرهایی برای تحلیل عاملی مناسب‌ترند که در سطح سنجش فاصله‌ای باشند، لکن در برخی موارد از متغیرهای رتبه‌ای و اسمی نیز استفاده می‌شود. لازم به ذکر است که پژوهشگر می‌تواند هر تعداد متغیر مرتبط با مسئله تحقیق را در تحلیل وارد کند. مشروط بر آنکه متغیرها با روش درستی سنجیده شده باشند و ضریب اعتبار سنجش متغیرها در حد قابل قبولی باشد. در مورد اندازه حجم نمونه نیز به‌طور کلی در تحلیل عاملی انبوهی از داده‌ها به کار برده می‌شود. حداقل حجم نمونه نباید کمتر از ۵۰ باشد. هرچه حجم اندازه نمونه زیادتر شود، صحت و دقت تحلیل عاملی بیشتر است. یکی از روش‌های انتخاب متغیرهای مناسب برای تحلیل عاملی استفاده از ماتریس همبستگی است. از آنجاکه روش تحلیل عاملی بر همبستگی بین متغیرها اما از نوع غیرعَلّی استوار است، بنابراین در استفاده از این روش باید ماتریس همبستگی بین متغیرها نیز محاسبه شود. به‌طور معمول این‌گونه ماتریس‌های همبستگی وجود رابطه بین برخی متغیرها و عدم ارتباط آن با برخی دیگر را نشان می‌دهند. این الگو در تحلیل عاملی موجب شکل‌گیری خوشه‌هایی می‌شود که متغیرهای درون خوشه با یکدیگر همبستگی و با متغیرهای خوشه‌های دیگر همبستگی نداشته باشند. توصیه می‌شود متغیرهایی که با هیچ متغیری همبستگی معنی‌دار نداشته باشند، از تحلیل حذف شوند. آماره‌های دیگری نیز وجود دارند که پژوهشگر از طریق آن‌ها نیز قادر به تعیین و تشخیص مناسب بودن داده‌ها

برای تحلیل عاملی است. از جمله این روش‌ها استفاده از ضریب KMO_1 است که مقدار آن همواره بین صفر و یک در نوسان است و از رابطه زیر به دست می‌آید:

$$KMO = \frac{\sum \sum r_{ij}^2}{\sum \sum r_{ij}^2 + \sum \sum a_{ij}^2}$$

که در آن r_{ij} ضریب همبستگی ساده بین متغیرهای i و j و a_{ij} ضریب همبستگی جزئی بین آن‌هاست. اگر مجموع ضرایب همبستگی جزئی بین همه زوج متغیرها در مقایسه با مجموع مجزورات ضرایب همبستگی کوچک باشد، انداز KMO نزدیک به یک خواهد بود. مقادیر کوچک KMO بیانگر آن است که همبستگی بین زوج متغیرها نمی‌تواند توسط متغیرهای دیگر تبیین شود، بنابراین کاربرد تحلیل عاملی متغیرها ممکن است قابل توجیه نباشد. در صورتی که مقدار KMO کمتر از $0/5$ باشد، داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب نخواهند بود و اگر مقدار آن بین $0/5$ تا $0/69$ باشد می‌توان با احتیاط بیشتر به تحلیل عاملی پرداخت؛ اما در صورتی که مقدار آن بزرگ‌تر از $0/7$ باشد، همبستگی‌های موجود در بین داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب خواهد بود. خروجی این آزمون در جدول ۳ قابل مشاهده است.

جدول ۳- اندازه‌گیری کفایت نمونه

آماره		آزمون
0.905	اندازه‌گیری کفایت نمونه	کایسر - میر - اولکین (KMO)
21391.783	تقریب کای دو	آزمون کرویت بارتلت ^۲
1596	درجه آزادی	
0.000	معناداری	

از آنجاکه مقدار شاخص KMO برابر $0/905$ به دست آمده است، تعداد نمونه برای تحلیل عاملی کافی است. همچنین مقدار معناداری آزمون بارتلت، کوچک‌تر از $0/05$ است که نشان می‌دهد تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار مدل عاملی، مناسب است.

ارزیابی مدل

تکنیک حداقل مربعات جزئی^۳ (PLS): مدل تحقیق با استفاده از تکنیک حداقل مربعات جزئی مورد آزمون قرار گرفته شد. به‌طور کلی مدل‌سازی معادلات ساختاری از دو بخش مدل اندازه‌گیری^۱ و مدل ساختاری^۲ تشکیل شده است و متغیرهای مدل در دو دسته متغیرهای پنهان و آشکار تقسیم‌بندی می‌شوند (۱۷).

1. Kaiser Meyer Olkin
2. Bartlett
3 Partial Least Squares

۱- مدل اندازه‌گیری (تحلیل عامل تأییدی) در معادلات ساختاری، روابط بین متغیرهای پنهان با متغیرهای آشکار را نشان می‌دهد.

۲- مدل ساختاری (تحلیل مسیر) در معادلات ساختاری، روابط بین متغیرهای پنهان با یکدیگر را بررسی می‌کند.

ارزیابی مدل اندازه‌گیری

برای استاندارد کردن ابزار اندازه‌گیری، ابتدا شاخص‌های موردنظر ترجمه و سپس، با مراجعه به نخبگان اصلاحات لازم صورت گرفت. قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل‌مشاهده به‌وسیله بار عاملی نشان داده می‌شود. بار عاملی مقداری بین صفر و یک است. اگر بار عاملی کمتر از ۰/۳ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف‌نظر می‌شود. بار عاملی بین ۰/۳ تا ۰/۶ قابل‌قبول است و اگر بزرگ‌تر از ۰/۶ باشد خیلی مطلوب است. در جدول ۴ می‌توان مشاهده کرد تمامی بارهای عاملی متغیرها مقداری بیشتر از ۰,۵ را دارا می‌باشند و مؤید این مطلب است که پایایی در مورد مدل اندازه‌گیری قابل‌قبول است.

جدول ۴- بارهای عاملی و متغیرهای تحقیق

جهت	بار عاملی	آماره تی	جهت	بار عاملی	آماره تی
اقتصادی ← q01	۰/۸۴	۱۹/۰۱	فرهنگی-اجتماعی ← q32	۰/۶۷	۱۰/۳۴
اقتصادی ← q02	۰/۷۵	۱۲/۵۱	فرهنگی-اجتماعی ← q33	۰/۶۷	۱۱/۵۱
اقتصادی ← q03	۰/۷۱	۱۰/۵۱	فرهنگی-اجتماعی ← q34	۰/۶۶	۱۱/۵۹
اقتصادی ← q04	۰/۸۴	۱۸/۸۲	فرهنگی-اجتماعی ← q35	۰/۷۶	۱۹/۲۶
اقتصادی ← q05	۰/۶۴	۷/۵۸	فرهنگی-اجتماعی ← q36	۰/۶۷	۹/۰۸
اقتصادی ← q06	۰/۶۲	۶/۵۷	فرهنگی-اجتماعی ← q37	۰/۷۳	۱۳/۹۰
اقتصادی ← q07	۰/۷۵	۱۲/۱۱	فرهنگی-اجتماعی ← q38	۰/۷۴	۱۴/۴۸
اقتصادی ← q08	۰/۷۱	۱۰/۴۱	فرهنگی-اجتماعی ← q39	۰/۵۶	۷/۱۴
روانشناختی ← q09	۰/۵۵	۶/۲۶	فرهنگی-اجتماعی ← q40	۰/۵۰	۶/۶۱
روانشناختی ← q10	۰/۸۵	۲۲/۱۲	فرهنگی-اجتماعی ← q41	۰/۸۳	۳۶/۳۱
روانشناختی ← q11	۰/۷۳	۱۴/۴۹	فرهنگی-اجتماعی ← q42	۰/۸۱	۱۹/۹۴
روانشناختی ← q12	۰/۷۱	۱۱/۸۳	فرهنگی-اجتماعی ← q43	۰/۷۵	۱۸/۱۵
روانشناختی ← q13	۰/۶۴	۷/۶۹	فرهنگی-اجتماعی ← q44	۰/۸۳	۳۳/۴۳
روانشناختی ← q14	۰/۶۶	۸/۵۹	فرهنگی-اجتماعی ← q45	۰/۷۸	۲۳/۲۳

۴۸/۸۶	۰/۸۸	فرهنگی-اجتماعی ← q46	۷/۳۳	۰/۵۹	روانشناختی ← q15
۴۱/۱۱	۰/۸۶	فرهنگی-اجتماعی ← q47	۱۷/۸۶	۰/۸۱	روانشناختی ← q16
۸۰/۱۶	۰/۹۳	فرهنگی-اجتماعی ← q48	۸/۸۳	۰/۶۵	روانشناختی ← q17
۹/۰۳	۰/۶۲	فرهنگی-اجتماعی ← q49	۱۰/۱۷	۰/۶۹	روانشناختی ← q18
۲۰۱/۲۵	۰/۹۷	فرهنگی-اجتماعی ← q50	۹/۵۳	۰/۶۰	روانشناختی ← q19
۱۷/۸۷	۰/۷۹	مذهبی ← q51	۷/۲۰	۰/۵۷	روانشناختی ← q20
۱۲/۶۵	۰/۷۲	مذهبی ← q52	۱۶/۳۳	۰/۷۹	روانشناختی ← q21
۹/۰۶	۰/۷۳	مذهبی ← q53	۱۷/۹۷	۰/۸۰	روانشناختی ← q22
۲۲/۲۲	۰/۸۳	مذهبی ← q54	۲۴/۳۱	۰/۸۴	روانشناختی ← q23
۱۰/۷۹	۰/۶۶	مذهبی ← q55	۲۸/۶۲	۰/۸۵	روانشناختی ← q24
۸/۶۶۱	۰/۶۷	مذهبی ← q56	۱۰/۵۱	۰/۶۸	روانشناختی ← q25
۸/۷۴	۰/۶۵	مذهبی ← q57	۷/۱۵	۰/۵۸	روانشناختی ← q26
			۳۱/۱۰	۰/۸۵	روانشناختی ← q27
			۱۶/۶۲	۰/۸۲	روانشناختی ← q28
			۱۰/۵۲	۰/۶۹	روانشناختی ← q29
			۸/۰۵	۰/۶۵	روانشناختی ← q30
			۱۰/۳۲	۰/۶۹	روانشناختی ← q31

سپس، پایایی متغیرهای تحقیق توسط شاخصهای آلفای کرونباخ با میزان استاندارد بالای ۰,۷ و پایایی ترکیبی (CR) با میزان استاندارد بالای ۰,۷ و میانگین واریانس توسعه یافته (AVE) با میزان استاندارد بالای ۰,۵ با استفاده از نرم افزار Smart-PLS بررسی شد. در جدول ۵ می توان مشاهده کرد متغیرهای تحقیق از پایایی و روایی همگرا برخوردار می باشند.

جدول ۵- پایایی و روایی همگرای متغیرهای مدل تحقیق

متغیرها	AVE	CR	آلفای کرونباخ
اقتصادی	۰/۵۴	۰/۹۰	۰/۸۷
روانشناختی	۰/۵۱	۰/۹۶	۰/۹۵
مذهبی	۰/۵۳	۰/۸۸	۰/۸۵
فرهنگی-اجتماعی	۰/۵۸	۰/۹۶	۰/۹۵

آلفای کرونباخ تمامی متغیرها بزرگتر از ۰/۷ بوده بنابراین از نظر پایایی تمامی متغیرها مورد تأیید است. مقدار میانگین واریانس استخراج شده (AVE) همواره بزرگتر از ۰/۵ است بنابراین روایی همگرا نیز تأیید می شود. روایی واگرا نیز از روش

فورنل و لاکر به این صورت به دست آمد که میزان تفاوت بین شاخص‌های یک سازه با شاخص‌های سازه‌های دیگر در مدل مقایسه شد. این کار از طریق مقایسه جذر AVE هر سازه با مقادیر ضرایب همبستگی بین سازه‌ها محاسبه می‌گردد. برای این کار یک ماتریس باید تشکیل داد که مقادیر قطر اصلی ماتریس جذر ضرایب AVE هر سازه هست و مقادیر پایین و بالای قطر اصلی، ضرایب همبستگی بین هر سازه با سازه‌های دیگر است. این ماتریس در جدول شماره ۶ نشان داده شده است:

جدول ۶- ماتریس مقایسه جذر AVE و ضرایب همبستگی سازه‌ها

اقتصادی	روانشناختی	مذهبی	فرهنگی-اجتماعی
اقتصادی	۰/۷۳		
روانشناختی	۰/۵۶	۰/۷۱	
مذهبی	۰/۴۲	۰/۴۶	۰/۷۲
فرهنگی-اجتماعی	۰/۴۳	۰/۴۷	۰/۶۰

همان‌گونه که از ماتریس بالا مشخص می‌باشد، جذر AVE هر سازه از ضرایب همبستگی آن سازه با سازه‌های دیگر بیشتر شده است که این مطلب حاکی از قابل قبول بودن روایی و اگرایی سازه‌ها است.

بررسی شاخص‌های برازش مدل: برای بررسی کیفیت یا اعتبار مدل از بررسی اعتبار که شامل شاخص بررسی اعتبار اشتراک^۱ و شاخص بررسی اعتبار افزونگی^۲ می‌باشد، استفاده شده است. شاخص اشتراک، کیفیت مدل اندازه‌گیری هر بلوک را می‌سنجد. شاخص افزونگی که به آن Q^2 (شاخص استون و گیسر^۳) نیز می‌گویند، مقادیر مثبت این شاخص‌ها، نشانگر کیفیت مناسب و قابل قبول مدل اندازه‌گیری و ساختاری می‌باشد.

جدول ۷- شاخص‌های اشتراک و شاخص افزونگی

متغیر	شاخص‌های اشتراک (CV Com)	شاخص افزونگی (CV Red)
مشکلات زوجی	۰/۳۳	۰/۳۳
اقتصادی	۰/۴۲	۰/۲۵
روانشناختی	۰/۴۷	۰/۳۷
مذهبی	۰/۳۷	۰/۲۶
فرهنگی-اجتماعی	۰/۵۳	۰/۳۹

1 CV Com

2 CV Red

3 Stone and Geisser criterion

در جدول شماره ۷ مقادیر هر یک از شاخص‌های مربوط به متغیرهای مستقل و وابسته آورده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود شاخص‌ها مثبت و بزرگ‌تر از صفر می‌باشد. می‌توان گفت مدل از کیفیت و اعتبار قابل قبولی برخوردار است.

آزمون کلی کیفیت مدل ساختاری:

تنن هاوس و همکاران (۱۸) شاخص کلی برازش^۱ (GOF) را برای بررسی برازش مدل معرفی نموده‌اند. ملاک کلی برازش را می‌توان با محاسبه میانگین هندسی میانگین مقادیر اشتراکی^۲ و ضریب تعیین (R^2) به دست آورد. برای این شاخص، مقادیر ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به ترتیب ضعیف، متوسط و قوی توصیف شده است.

$$GOF = \sqrt{(Communnality) \times (R Square)}$$

جدول ۸- مقادیر اشتراکی و R^2

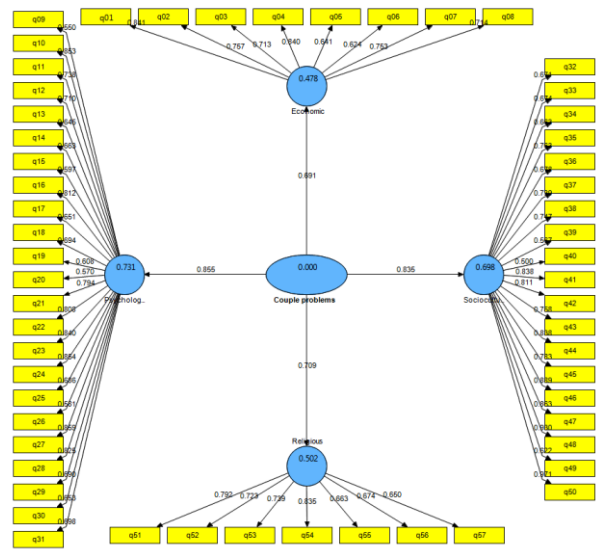
متغیر	مقادیر اشتراکی	R^2
مشکلات زوجی	0.355	---
اقتصادی	0.546	0.478
روانشناختی	0.517	0.731
مذهبی	0.530	0.502
فرهنگی-اجتماعی	0.581	0.698

همان‌طور که در جدول شماره ۸ دیده می‌شود، فقط متغیرهای درون‌زا دارای مقدار R^2 هستند. پس از انجام محاسبات، مقدار شاخص GOF عددی برابر ۰/۵۵۲ به دست می‌آید که شاخصی قوی است و نشان از کیفیت بالای کلی مدل دارد.

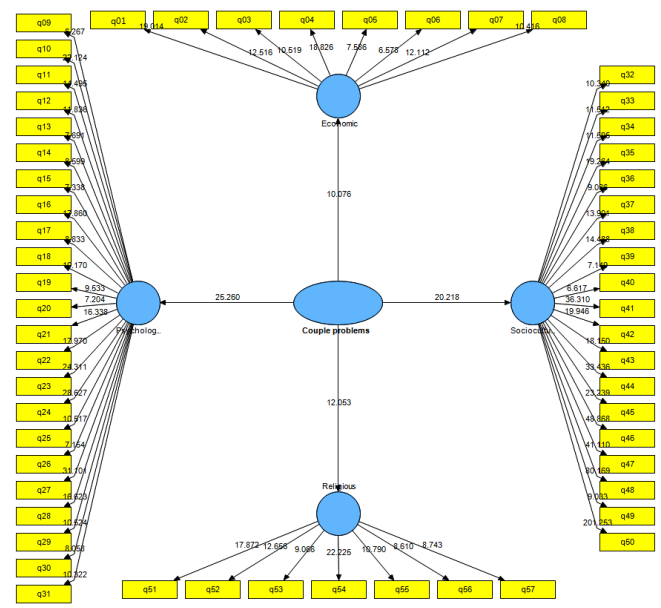
رابطه متغیرهای موردبررسی در هر یک از فرضیه‌های تحقیق بر اساس یک ساختار علی با تکنیک حداقل مربعات جزئی PLS آزمون شده است. در مدل کلی تحقیق که در شکل (۱) ترسیم شده است مدل اندازه‌گیری (رابطه هریک از متغیرهای قابل مشاهده به متغیر پنهان) و مدل مسیر (روابط متغیرهای پنهان با یکدیگر) محاسبه شده است. برای سنجش معناداری روابط نیز آماره t با تکنیک بوت استرپینگ محاسبه شده است که در شکل (۲) ارائه شده است.

1 Goodness of fit

2 Communnality

شکل ۱- تکنیک حداقل مربعات جزئی مدل کلی پژوهش

شکل ۲- آماره تی مدل کلی پژوهش با تکنیک بوت استرپینگ

بررسی اثر مشکلات زوجی در زوج های متارکه کرده و عوامل اقتصادی

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۱۰/۲۰

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۱۱/۲۸

فصلنامه روان‌سنجی

دوره دوازدهم، شماره ۴۶، پاییز ۱۴۰۲

صفحات: ۳۷-۵۴

شدت اثر مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه کرده و عوامل اقتصادی برابر $0/691$ محاسبه شده است و آماره احتمال آزمون نیز $10/076$ به دست آمده است که بزرگ‌تر از مقدار بحرانی t در سطح خطای 5% یعنی $1/96$ بوده و نشان می‌دهد تاثیر مشاهده شده معنادار است. بنابراین با اطمینان 95% عوامل اقتصادی از عوامل ایجاد مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه کرده می‌باشد.

بررسی اثر مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه کرده و عوامل روانشناختی

شدت اثر مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه کرده و عوامل روانشناختی برابر $0/855$ محاسبه شده است و آماره احتمال آزمون نیز $25/260$ به دست آمده است که بزرگ‌تر از مقدار بحرانی t در سطح خطای 5% یعنی $1/96$ بوده و نشان می‌دهد تاثیر مشاهده شده معنادار است. بنابراین با اطمینان 95% عوامل روانشناختی از عوامل ایجاد مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه کرده می‌باشد.

بررسی اثر مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه کرده و عوامل فرهنگی-اجتماعی

شدت اثر مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه کرده و عوامل فرهنگی-اجتماعی برابر $0/835$ محاسبه شده است و آماره احتمال آزمون نیز $20/218$ به دست آمده است که بزرگ‌تر از مقدار بحرانی t در سطح خطای 5% یعنی $1/96$ بوده و نشان می‌دهد تاثیر مشاهده شده معنادار است. بنابراین با اطمینان 95% عوامل فرهنگی-اجتماعی از عوامل ایجاد مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه کرده می‌باشد.

بررسی اثر مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه کرده و عوامل مذهبی

شدت اثر مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه کرده و عوامل مذهبی برابر $0/709$ محاسبه شده است و آماره احتمال آزمون نیز $12/053$ به دست آمده است که بزرگ‌تر از مقدار بحرانی t در سطح خطای 5% یعنی $1/96$ بوده و نشان می‌دهد تاثیر مشاهده شده معنادار است. بنابراین با اطمینان 95% عوامل مذهبی از عوامل ایجاد مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه کرده می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری

برای بررسی کیفیت یا اعتبار مدل از بررسی اعتبار که شامل شاخص بررسی اعتبار اشتراک و شاخص بررسی اعتبار افزونگی می‌باشد، استفاده شده است. نتایج نشان داد شاخص‌های مربوط به متغیرهای مستقل و وابسته، مثبت و بزرگ‌تر از صفر می‌باشد. می‌توان گفت مدل از کیفیت و اعتبار قابل قبولی برخوردار است. شاخص کلی برازش (GOF) را برای بررسی برازش مدل کلی نیز استفاده شده است. مقدار شاخص GOF عددی برابر $0/552$ به دست می‌آید که شاخصی قوی است و نشان از

کیفیت بالای کلی مدل دارد. تمامی متغیرهای شناسایی شده در مدل، معنادار بوده اند و روابط بین متغیرهای درونزا و برونزای مدل نیز معنادار بوده است. نتایج مدل نشان می‌دهد که مقوله‌های تعریف شده در مدل بدست آمده از بخش کیفی، معنادار بوده و متغیرهای در نظر گرفته شده در هر بخش نیز، تاثیر معناداری داشته اند.

مشکلات زناشویی مباحث همگنی هستند که بسیاری از مطالعات را تحت تاثیر قرار می‌دهند. جمعیت شناسان، سال اول ازدواج یا کمی بعد از آن را به عنوان مشکل‌ترین دوره سازگاری زناشویی در ازدواج می‌دانند (لی، ۲۰۰۹). در اکثر ازدواج‌ها، اشتیاق و علاقه به تدریج بعد از دوره آشنایی و نامزدی کاهش یافته، هیجانات فروکش کرده به طوری که زوج‌ها با جهان واقعی مواجه می‌گردند. ممکن است زن و شوهر دیگر همچون سابق احساسات عمیق و میل شدید نسبت به یکدیگر را احساس نکنند و شاید این به دلیل احساسات ناخوشایندی چون رنجش، دلخوری، تعارضات حل نشده، خشم نسبت به همسر و ... باشد که در زندگی زوج‌ها به وجود می‌آیند. برخی افراد احساسات منفی نسبت به همسر خود را به خاطر برخی تجارب یا بحث‌هایی که در گذشته داشته‌اند را حفظ می‌کنند (واجایان‌تیمالا و همکاران، ۲۰۰۴). از طرف دیگر فشارهای محیطی که به زوج وارد می‌شود مانند؛ مسائل مالی، خانواده، دوستان و ...، احساسات منفی را در زندگی آن‌ها بیشتر می‌سازد. فشارهای محیطی در زندگی طی چهار فرآیند بر زندگی زناشویی تاثیر می‌گذارند: الف) کاهش زمانی که زن و شوهر با یکدیگر می‌گذرانند به نوبه خود باعث کاهش تجربیات به اشتراک گذاشته، تضعیف احساس با هم بودن، کاهش خودآشنایی و به خطر افتادن ارتباط کلامی و غیرکلامی زن و شوهر. ب) کاهش کیفیت رابطه به واسطه تعاملات مثبت کمتر و تعاملات منفی بیشتر و عقب نشینی. ج) افزایش خطر ابتلا به مشکلات روانی- جسمی، اختلال خواب، بدکاری جنسی و اختلالات خلق و خو. د) احتمال افزایش ویژگی‌های شخصیتی مشکل ساز بین زوج‌ها مثل انعطاف ناپذیری، اضطراب و خصومت. این فرآیند ممکن است زمانی پیش آید که زن و شوهر فاقد دانش در مورد یکدیگرند (کوهن و همکاران، ۲۰۰۹).

مشکلات زناشویی، به دنبال افکار منفی در مورد همسر، موجب پریشانی زناشویی می‌شود و این زمانی است که همسران قادرند اظهارات همسر خود را پیش بینی کنند؛ اما ق‌دردانی و درک بیانات توسط همسر می‌تواند زندگی زناشویی را رضایت بخش نماید (محمدی و همکاران، ۲۰۱۹). با توجه به اهمیت بالای استراتژی‌های مثبت و منفی در ارتقا و رضایت زناشویی، تصورات مثبت در ازدواج به عنوان بخشی از معاشقه و شکل‌گیری رابطه هستند. اگر در روابط زناشویی کم‌اندازه‌گیری شوند یا خالی از محبت و خوش بینی برای آینده باشند به احتمال زیاد طرف سه سال به طلاق می‌انجامد؛ بنابراین وجود تصورات مثبت در مورد ازدواج لازم است؛ اما خیالات بیش از حد منجر به انتظارات غیر واقع بینانه می‌شود، ممکن است سرخوردگی شدید به همراه داشته باشد و پیوند زناشویی را خراب کند (دیو و همکاران، ۲۰۱۸).

مقیاس اندازه‌گیری مشکلات زوجی در زوج‌های متارکه

مقوله	معیارها	کاملاً مخالفم	مخالفم	نظری ندارم	موافقم	کاملاً موافقم
اقتصادی	نبود پشتوانه مالی					
	سیاست‌های حمایتی ضعیف دولت					
	بی‌ارزش شدن روزانه پول					
	وجود مشکلات دریافت تسهیلات					
	فقر و مشکلات مالی					
	بیکاری					
	پایین بودن میزان درآمد					
	تفاوت طبقاتی و سطح اقتصادی					
روانشناختی و رفتار فردی	سستی و کاهش روابط زناشویی					
	عدم اعتماد به نفس					
	سوء ظن و بی‌اعتمادی					
	عدم تصمیم‌گیری عاقلانه و از روی احساس					
	استرس و نگرانی‌های روانی بیش از حد					
	عدم انگیزه و شوق زندگی مشترک					
	دیگاه منفی و قضاوت نا عادلانه					
	افزایش انتظارات و توقع بیجا و سرکوفت					
	فقدان مهارت‌های زندگی					
	دعوا و پرخاشگری					
	جو بد و فشار روانی محیط زندگی					
	بی‌بندوباری					
	سو استفاده از مهریه					
	کوتاه‌نگری و عدم توجه به آینده و پیشرفت					
	اعتیاد زوجین					
	تمام شدن تحمل و طاقت					
	عدم تعهد و مسولیت‌پذیری در زندگی مشترک					

					بی وفایی و خیانت	
					عدم حمایت عاطفی و توجه همسر	
					کتک کاری و ضرب و شتم	
					بی ثباتی شخصیت و عدم توان تصمیم گیری	
					ناامیدی و افسردگی	
					خساست همسر	
					ازدواج تحمیلی	فرهنگی اجتماعی
					عدم رضایت خانواده ها در ازدواج	
					عدم تعامل اجتماعی مناسب	
					مقایسه و چشم و هم چشمی	
					از بین رفتن قبح طلاق در جامعه	
					تفاوت های شخصیتی	
					ازدواج در سن کم	
					عدم حمایت از سوی خانواده های زوجین	
					دعوا و مشاجره	
					فقر فرهنگی و تربیت بد خانوادگی	
					ازدواج مجدد	
					تاثیر منفی رسانه و شبکه های اجتماعی	
					دوستان ناباب	
					نفوذ فرهنگی خارجی	
					ضعیف شدن ارزش های اخلاقی	
					دخالت خانواده و اطرافیان	
					اختلاف سطح تحصیلات	
					تفاوت سطح فرهنگی و دیدگاه و افکار	
					عدم شناخت کافی قبل از ازدواج	
					تفاوت اعتقادات مذهبی	مذهبی
					عدم پایبندی به اصول اخلاقی و مذهبی	
					بی اعتقادی و خدانترسی	
					سستی اعتقادات مذهبی	
					عدم توکل بخدا	
					عدم اعتقاد به حلال یا حرام	
					مشکلات چند همسری	

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۱۰/۲۰

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۱۱/۲۸

فصلنامه روان‌سنجی

دوره دوازدهم، شماره ۴۶، پاییز ۱۴۰۲

صفحات: ۳۷-۵۴

تشکر و قدردانی

این مقاله مستخرج از رساله دکتری نویسنده اول با کد اخلاق IR.IAU.BOJNOURD.REC.1398.002 در دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنورد به تصویب رسیده است. نویسندگان این مقاله بر خود لازم می‌دانند که از کلیه افراد مشارکت‌کننده در این پژوهش کمال تشکر و قدردانی را به عمل آورند.

تعارض در منافع

بین نویسندگان هیچ‌گونه تعارضی در منافع انتشار این مقاله وجود ندارد.

References

- Adamsons, K. Handbook of Family Theories: A Content-Based Approach. *Journal of Family Theory & Review*. 2015; 7(4), 520-522.
- Ahmad S, Reid DW. Relationship satisfaction among South Asian Canadians: The role of 'complementary-equality' and listening to understand. *Interpersona: An International Journal on Personal Relationships*. 2008 Dec 30;2(2):131-50.
- Banijamli, S., Nafisi, G., Yazdi, S. Identification of the Causes of Family Disintegration due to the Premarital Psycho-social Characteristics of Men and Women. *Journal of Psychological Achievements*, 2004; 11(1): 143-170.
- Bali A, Dhingra R, Baru A. Marital adjustment of childless couples. *Journal of Social Sciences*. 2010 Jul 1;24(1):73-6.
- Bodenmann G, Ledermann T, Bradbury TN. Stress, sex, and satisfaction in marriage. *Personal Relationships*. 2007 Dec;14(4):551-69.
- Borg W, Gall M. Educational Research, 6th edition, Longman. 2003.
- Cammarano Jr PJ. *Perceptions of Marriage: A study of perceptions of marital satisfaction, positive illusions and idealistic distortion by clergy and laity* (Doctoral dissertation, Garrett-Evangelical Theological Seminary). 2011.

- Chen CY. Picking and choosing: The simulation of sequential mate selection process. In Population Association of American 2006 Annual Meeting, Los Angeles, California 2005.
- Cohen O, Geron Y, Farchi A. Marital quality and global well-being among older adult Israeli couples in enduring marriages. *The American journal of family therapy*. 2009 Jun 23;37(4):299-317.
- Cronbach LJ. Coefficient alpha and the internal structure of tests. *psychometrika*. 1951 Sep;16(3):297-334.
- Dew J, LeBaron A, Allsop D. Can stress build relationships? Predictors of increased marital commitment resulting from the 2007–2009 recession. *Journal of Family and Economic Issues*. 2018 Sep;39(3):405-21.
- Hou Y, Jiang F, Wang X. Marital commitment, communication and marital satisfaction: An analysis based on actor–partner interdependence model. *International Journal of Psychology*. 2019 Jun;54(3):369-76.
- Koepke L, Hare J, Moran PB. Relationship quality in a sample of lesbian couples with children and child-free lesbian couples. *Family Relations*. 1992 Apr 1:224-9.
- Lee DS. Training, wages, and sample selection: Estimating sharp bounds on treatment effects. *The Review of Economic Studies*. 2009 Jul 1;76(3):1071-102.
- Mohammadi B, Soleymani A. Early maladaptive schemas and marital satisfaction as predictors of marital commitment. *International Journal of Behavioral Sciences*. 2017 May 1;11(1):16-22.
- Nazari, A., Taheri Rad, M., Asadi, M. The Effectiveness of Enhancement Program on Marital Adjustment. *Family Counseling and Psychotherapy*, 2014; 3(4): 527-543.
- Parke RD, Cassidy J, Burks VM, Carson JL, Boyum L. Familial contribution to peer competence among young children: The role of interactive and affective processes. In *Family-peer relationships* 2016 Mar 10 (pp. 121-148). Routledge.
- Prasetyo YB. Penerapan Family-center Nursing Theory Pada Kasus Keluarga Dengan Balita Sulit Makan (Studi Kasus). *Journal Keperawatan*. 2010 Dec 29;1(2).
- Vaijayanthimala K, Kumari KB, Panda B. Socio-Economic heterogomy and marital satisfaction. *Journal of Human Ecology*. 2004 Jan 1;15(1):9-11.
- Zahed, S., Kheiry Khamene, B. Attitude of Female Head of Household Who Are under the Protection of Imam Khomeini's Committee in Shiraz Concerning Temporary Marriage. *Women Studies*, 2012; 2(4): 43-66.
- Zare, B., Safyari Jafarabad,, H. The Study of Marital Satisfaction and its Determinants on Married Women and Men in Tehran City. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 2015; 13(1): 111-140. doi: 10.22051/jwsps.2015.1940
- Zhao X, Xu W, Ma J, Li H, Chen Y. An analysis of the relationship between driver characteristics and driving safety using structural equation models. *Transportation research part F: traffic psychology and behaviour*. 2019 Apr 1;62:529-45.